

בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים

ע"פ 4908/18

ע"פ 4956/18

כבוד השופט מ' מזוז
כבוד השופט י' אלרון
כבוד השופט א' שטיין

לפני :

המערער ב-ע"פ 4908/18
והמשיב ב-ע"פ 4956/18 : פואד אל עסייוי

נ ג ד

המשיבה ב-ע"פ 4908/18
והמערער ב-ע"פ 4956/18 : 1. מדינת ישראל

המשיבות ב-ע"פ 4908/18 :
2. משפחת המנוח פארס אל עיסוויה ז"ל
3. משפחת המנוח אסמעיל זגארנה זל
4. משפחת המנוח עודה אל זגארנה ז"ל

ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי באר שבע
ב-ת"פ 35230-09-15 מיום 13.5.2018 שניתן על ידי
כבוד השופט א' משניות

תאריך הישיבה : כ"ט בתשרי התש"ף (28.10.2019)

בשם המערער ב-ע"פ 4908/18
והמשיב ב-ע"פ 4956/18 : עו"ד עלי אלקרינאוי ; עו"ד שירי שפר

בשם המשיבה ב-ע"פ 4908/18
והמערער ב-ע"פ 4956/18
וכן בשם המשיבות 4-2 ב-ע"פ
4956/18 : עו"ד איתמר גלבפיש

מתורגמן לשפה הערבית : מר עבדאללה עבד אל רחמן

פסק-דין

השופט י' אלרון:

1. לפנינו שני ערעורים על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בבאר שבע (השופט א' משניות) בת"פ 15-09-35230 מיום 13.5.2018, בגדרו הושת על המשיב עונש של 45 חודשי מאסר בפועל לצד ענישה נלווית, וזאת בגין הרשעתו בעבירת הריגה לאחר שגרם למותם של שלושה בני-אדם בתאונת דרכים.

ערעור המדינה (ע"פ 4956/18; להלן: המערערת) מופנה כלפי קולת העונש, ואילו ערעור המשיב (ע"פ 4908/18) מופנה כלפי חומרת העונש.

עיקרי העובדות המתוארות בכתב האישום

2. על פי המתואר בכתב האישום, בבוקרו של יום 21.5.2015 הסיע המשיב ברכבו שלושה נוסעים בכביש 31 מכיוון צומת שוקת לכיוון צומת להבים, המהווה הצטלבות בין כביש רוחב 31 לכביש אורך 40.

המשיב הגיע ברכבו לצומת להבים כשהאור הדולק ברמזור לכיוון נסיעתו אדום. בתחילה עצר המשיב את רכבו בקו העצירה בכניסה לצומת בנתיב הימני המוביל לכיוון רהט, אולם כעבור כחצי דקת המתנה ובעוד האור האדום דולק בכיוון נסיעתו, החל בנסיעה אל תוך הצומת.

משנכנס לצומת, חצה המשיב ברכבו את כביש 40, ובכך חסם את נתיב הנסיעה של אוטובוס ציבורי אשר נסע באותה עת בכביש לכיוון צומת להבים.

האוטובוס התנגש בעוצמה עם חזיתו בדופן הימנית של הרכב, וגרר את הרכב עם כיוון נסיעתו עד לעצירתו בסמוך לאחר הצומת. ההתנגשות גרמה להסטת האוטובוס ימינה ולפגיעתו ברכב אחר אשר נסע לצידו, באופן שגרם לעלייתו על שטח ההפרדה ולפגיעתו בשלט שהוצב במקום.

כתוצאה מהתאונה נהרגו שלושת יושבי רכבו של המשיב – אשר נחבל אף הוא חבלות של ממש – וארבעה מנוסעי האוטובוס נפגעו באורח קל.

3. בהכרעת דינו מיום 15.11.2017, הרשיע בית המשפט המחוזי את המשיב לאחר שמיעת ראיות בעבירה של הריגה לפי סעיף 298 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 ובעבירה של אי-ציות לרמזור, לפי סעיף 64(ה) לתקנות התעבורה, התשכ"א-1961.

4. במסגרת גזר הדין, עמד בית המשפט המחוזי על חומרת מעשיו של המשיב, אשר "נכנס אל הצומת כשהוא מודע לעובדת קיומו של אור אדום ברמזור, הכיר היטב את הצומת ואת עומס התנועה שבו, וכן היה מודע היטב לאפשרות שכתוצאה ממעשיו עלולה להיגרם תאונת דרכים קשה והרת אסון".

בהקשר זה הודגש כי מעשי המשיב נגרמו כתוצאה מ"קלות דעת בלתי נסבלת של נטילת סיכון בלתי סביר בעליל" אשר הביאה למותם של שלושה בני-אדם על לא עוול בכפם בדרכם למקום עבודתם.

משבחן את מדיניות הענישה הנוהגת בגין ביצוע עבירות דומות לאלו שבהן הורשע המשיב, קבע בית המשפט המחוזי כי מתחם הענישה ההולם את מעשיו נע בין 3 ל-7 שנות מאסר בפועל לצד ענישה נלווית.

5. בקביעת עונשו של המשיב בתוך מתחם ענישה זה, שקל בית המשפט המחוזי לחומרא את חומרת העבירה – ובכלל זה את תוצאות מעשיו אשר גרמו למותם של שלושה בני-אדם, ואת החלטתו ליטול "סיכון מודע" לכך שמעשיו עלולים להסתיים בתוצאה קטלנית, כפי שאכן קרה בסופו של דבר.

מנגד, שקל בית המשפט לקולא את נסיבותיו האישיות של המשיב, ובכלל זה מצבו הרפואי בעקבות פציעתו בתאונה, מצבו הכלכלי הקשה, והיותו אב לשישה ילדים בגילאי חודשיים ימים עד 13 שנים.

עוד נשקלה לזכות המשיב החרטה שהביע בגין מעשיו, תוך שצוין כי בית המשפט המחוזי התרשם כי המשיב "אכן מכה על חטא, ופועל בכל דרך אפשרית בכדי לדאוג לילדיו של בן-דודו המנוח" אשר היה עימו ברכב, ואף התרשם מרצונו "לדאוג ליתר משפחות הקורבנות".

לאור מכלול שיקולים אלו, גזר בית המשפט המחוזי על המשיב עונשים של 45 חודשי מאסר בפועל; 18 חודשי מאסר על תנאי לבל יעבור עבירת הריגה למשך 3 שנים; פסילה מלהחזיק או לקבל רישיון נהיגה לתקופה של 15 שנה; פסילת רישיון נהיגה על תנאי למשך שנתיים; ופיצוי בסך 50,000 ש"ח לכל אחת ממשפחות שלושת ההרוגים בתאונה.

הערעורים על פסק דינו של בית המשפט המחוזי

6. ערעורו של המשיב נסוב בתחילה הן על הכרעת הדין והן על גזר הדין, אולם לאחר שנשמעו טענות באי-כוח הצדדים במסגרת הדיון שהתקיים לפנינו, הודיע בא-כוח המשיב כי הוא חוזר בו מערעורו על הכרעת הדין לפי המלצת בית המשפט.

בהתאם לכך, ביום 28.10.2019 ניתן פסק דין חלקי הדוחה את הערעור על הכרעת הדין.

7. במסגרת הערעור על קולת העונש, טוענים באי-כוח המערערת כי העונש אשר נגזר על המשיב אינו מבטא כהלכה את חומרת מעשיו. זאת, בין היתר לנוכח קביעות בית המשפט המחוזי בהכרעת דינו שלפיהן המשיב נטל "סיכון עצום ובלתי סביר" עת נכנס אל הצומת בעוד הרמזור לכיוון נסיעתו אדום – ולאור העובדה שכתוצאה ממעשיו נהרגו שלושה בני אדם.

לטענת באי-כוח המערערת, שגה בית המשפט המחוזי בקובעו כי "הרף העליון" של מתחם העונש ההולם את מעשי המשיב עומד על 7 שנות מאסר בפועל. בהקשר זה, מפנים באי-כוח המערערת לפסיקותיו של בית משפט זה, לפיהן יש להחמיר בעונשם של נאשמים המורשעים בהריגתם של מספר בני-אדם בתאונת דרכים בשל נהיגה פזיזה וחסרת אחריות.

עוד נטען כי בית המשפט המחוזי העניק "משקל יתר" לנסיבותיו האישיות של המשיב – בעוד שלא הוענק משקל מספק לכך שהמשיב לא נטל אחריות מלאה על מעשיו, ואף לא לעובדה שהורשע בעבר ב-9 עבירות תעבורה נוספות.

בסיכומם של דברים, טוענים באי-כוח המערערת כי לאור תוצאות מעשי המשיב אשר גרמו למותם של שלושה בני-אדם, ולאור עבירות התעבורה הקודמות אשר לחובתו,

יש להחמיר בעונשו באופן אשר יגלם את "עקרונות ההלימה וההרתעה הנדרשים בתיק זה", כלשונם.

8. מנגד, המשיב טוען בערעורו כי בית המשפט המחוזי החמיר עימו יתר על המידה וחרג ממדיניות הענישה הנוהגת במקרים דומים.

עוד נטען, כי נהג האוטובוס נסע במהירות מופרזת של כ-105 קמ"ש אף שהמהירות המותרת בכביש עמדה על 85 קמ"ש, באופן אשר היה בו כדי לתרום לחומרת תוצאות התאונה. לטענת המשיב, היה על בית המשפט המחוזי להתחשב בכך בעת גזירת עונשו – ומשלא עשה כן, יש להקל בעונש שהושת עליו.

לבסוף, טוען המשיב כי בית המשפט המחוזי לא העניק משקל מספק לנסיבותיו האישיות – ובכלל זה, ל"עברו התעבורתי הקל", כלשונו, ולהמלצת שירות המבחן שלא להשית עליו עונש מאסר בפועל לנוכח השלכותיו על המערער ועל משפחתו.

דיון והכרעה

9. אקדים ואומר כי אני סבור שדין הערעור על קולת העונש להתקבל, ואילו דין הערעור על חומרת העונש להידחות – וכך אציע לחבריי לעשות.

אמנם, בית משפט זה ייטה שלא להתערב בחומרת העונש שהוטל על-ידי הערכאה הדיונית אלא במקרים חריגים (ראו למשל: ע"פ 105/17 זיתוני נ' מדינת ישראל, בפסקה 2 לחוות דעתי (26.12.2017)).

אולם במקרה דנן, אני סבור כי העונש אשר נגזר על המשיב סוטה לקולא באופן קיצוני ממדיניות הענישה הנוהגת, ואין בו כדי לבטא באופן הולם את חומרת מעשיו.

10. מאות בני-אדם מוצאים את מותם מדי שנה בכבישים. אין המדובר ביד הגורל בלבד: לא אחת תאונות קטלניות מתרחשות כתוצאה מקלות דעתם של נהגים הנוטלים סיכונים בלתי סבירים ומפרים את הוראות כללי התעבורה על מנת לקצר את משך זמן נסיעתם עד להגעה למחוז חפצם.

בית משפט זה שב והדגיש את הצורך בענישה מחמירה ומרתיעה בגין עבירות תעבורה המביאות לגדיעתם של חיי אדם בטרם עת.

מדיניות ענישה זו נחוצה לשם הרתעת הרבים מפני ביצוע עבירות תעבורה ומפני נטילת סיכונים בלתי סבירים אשר יש בהם כדי לסכן חיי אדם. בכך, תורמת מערכת המשפט את חלקה במאבק המתמשך בתאונות הדרכים הגובות קורבנות כה רבים כעניין שבשגרה (ראו גם: רע"פ 9094/18 בושרי נ' מדינת ישראל 2.1.2019)).

זאת ועוד, נקבע כי על רמת הענישה בגין הרשעה בעבירות תעבורה קטלניות להלום את חומרת המעשים ותוצאותיהם – ואילו נסיבותיו האישיות של נאשם במקרים אלו מתגמדות לנוכח התוצאות הקשות להן גרם (ראו למשל: ע"פ 8464/15 פנזין נ' מדינת ישראל, בפסקה 7 (30.10.2017)).

11. במקרה דנן, לחובת המשיב לא פחות מ-9 עבירות תעבורה, בהן עבירה של אי-ציות לרמזור אדום ועבירה של אי-מתן זכות קדימה בעקבותיה גרם לתאונת דרכים נוספת ונגרם נזק לכלי הרכב אשר היו מעורבים בה. קנסות על סך אלפי שקלים אשר הושטו על המשיב ועונש של שלילת רישונו לפרק זמן מסוים, לא היה בהם כדי להוות עבירו גורם מרתיע.

עבירות התעבורה הקודמות אותן ביצע המשיב הסתיימו למרבה המזל מבלי שגרם לפגיעות בנפש ובגוף – אולם לא לעולם חוסן. התגרות המשיב בגורלו ובגורל חבריו הביאה זו הפעם לתוצאה מרה ומזעזעת: שלושה בני-אדם נהרגו וילדים התייתמו מאבותיהם. חרטתו של המשיב, אף אם היא כנה, אין בה כדי להשיב לחיים את ההרוגים.

12. לנוכח תוצאותיהם הקשות של מעשי המשיב, אני סבור כי העונש אשר גזר עליו בית המשפט המחוזי אינו מבטא את גודל האסון שגרם עת נכנס בקלות דעת לצומת סואן בעוד הרמזור בכיוון נסיעתו אדום.

עונש זה אינו עולה בקנה אחד עם רמת הענישה אשר הוטוה בפסיקותיו של בית משפט זה כלפי העבירות בהן הורשע המשיב בנסיבות דומות, שכללה לעיתים עונשים של 7 ו-8 שנות מאסר בפועל (ראו למשל: ע"פ 8191/09 ג'בארה נ' מדינת ישראל (24.5.2010) וע"פ 6087/08 שרביט נ' מדינת ישראל (23.3.2009)).

סטייה זו ממדיניות הענישה הנוהגת מצדיקה לטעמי את התערבותנו כערכאת ערעור בעונשו של המשיב תוך התחשבות בהלכה כי אין זה מדרכה של ערכאת הערעור למצות את הדין.

13. אשר על כן, הערעור על קולת העונש מתקבל ואילו הערעור על חומרת העונש נדחה. המשיב ירצה עונש של חמש וחצי שנות מאסר בפועל, תחת 45 חודשי המאסר בפועל שנגזרו עליו בבית המשפט המחוזי.

יתר רכיבי הענישה יוותרו על כנם.

ניתן היום, ט' בחשוון התש"פ (7.11.2019).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט